

Krzysztof KRASZEWSKI

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Naukowej w Krakowie, Polska

Emil Wettstein, Philipp Gonon, *Berufsbildung in der Schweiz*, hep verlag ag, Bern 2009, ss. 304, ISBN 978-3-03905-443-5

RECENZJA

Książka w języku niemieckim pod tytułem *Kształcenie zawodowe w Szwajcarii (Berufsbildung in der Schweiz)* została napisana przez dwóch autorów, wybitnych znawców podjętej w niej problematyki. W notce biograficznej zamieszczonej na okładce wydawnictwo podaje krótkie informacje dotyczące ich wykształcenia i kariery zawodowej. Emil Wettstein był m.in. założycielem szkoły technicznej, kierował zakładem kształcenia nauczycieli szkół zawodowych na uniwersytecie w Zurychu. Jest publicystą i kierownikiem projektów dotyczących poszczególnych etapów kształcenia zawodowego. Philipp Gonon jest profesorem uniwersytetu w Zurychu. Przedmiotem jego zainteresowań badawczych są problemy kształcenia i doskonalenia zawodowego w różnych krajach. Z jednej strony książka zasługuje na uwagę ze względu na jej autorów, z drugiej zaś na rolę, jaką odgrywa kształcenie zawodowe w Konfederacji Szwajcarskiej. Trzeba mieć bowiem na uwadze fakt, że aż 2/3 młodzieży w tym kraju wchodzi w dorosłe życie, zdobywając wykształcenie w różnych typach szkół zawodowych. Recenzowana praca jest obszerną prezentacją szwajcarskiej specyfiki szkolnictwa zawodowego. Obejmuje ona aspekty demograficzne, gospodarcze, ekonomiczne, prawne i pedagogiczne.

Z jednej strony książka zasługuje na uwagę ze względu na jej autorów, z drugiej zaś na rolę, jaką odgrywa kształcenie zawodowe w Konfederacji Szwajcarskiej. Trzeba mieć bowiem na uwadze fakt, że aż 2/3 młodzieży w tym kraju wchodzi w dorosłe życie, zdobywając wykształcenie w różnych typach szkół zawodowych. Recenzowana praca jest obszerną prezentacją szwajcarskiej specyfiki szkolnictwa zawodowego. Obejmuje ona aspekty demograficzne, gospodarcze, ekonomiczne, prawne i pedagogiczne.

Książka składa się z 15 rozdziałów. Rozdział pierwszy został zatytułowany: *Ramy społeczne, polityczne i gospodarcze (Gesellschaftlicher, politischer und wirtschaftlicher Rahmem)*. Na początku tego rozdziału autorzy omawiają strukturę ludnościową kraju oraz analizują dane statystyczne dotyczące liczby i wieku mieszkańców, a także zmiany zachodzące w ich wykształceniu w latach 1980–2007. Następnie bardzo zwięźle przedstawiają polityczną strukturę Szwajcarii, zwracając uwagę na zakres odpowiedzialności poszczególnych składników

struktury administracyjnej państwa za kształcenie zawodowe. W jego trzeciej części autorzy ukazują gospodarcze uwarunkowania tego kształcenia. Zwracają uwagę na zatrudnienie w poszczególnych sektorach gospodarki, zjawisko bezrobocia, strukturę pracodawców, zagadnienia rozwoju gospodarczego oraz konkurencyjności. W rozdziale drugim – *Bildungswesen* – został przedstawiony system edukacyjny. Należy podkreślić jego dużą złożoność w kraju o charakterze konfederacyjnym. Autorzy postarali się zaprezentować w zarysie czytelnikowi jego specyfikę w bardzo przejrzysty sposób. Dokonali maksymalnych uproszczeń. Opisy poszczególnych rozwiązań zostały poparte dobrze opracowanymi schematami graficznymi. Trzeci rozdział nosi tytuł *Pedagogika zawodowa i gospodarcza (Berufs- und Wirtschaftspaedagogik)*. Omówiony w nim został przedmiot zainteresowań badawczych oraz główne obszary badań tej subdyscypliny pedagogicznej. Pod koniec tego rozdziału starano się nakreślić kierunki jej dalszego rozwoju. W rozdziale czwartym – *Die Entwicklung der Berufsbildung im Rahmen der gewerblichen Frage* – przedstawiono genezę i rozwój szkolnictwa zawodowego ze szczególnym uwzględnieniem własnego kraju. Starano się ukazać przemiany w kształceniu zawodowym w związku rozwojem przemysłu. W rozdziale piątym autorzy odnoszą się do podstaw prawnych (*Rechtliche Grundlagen*) funkcjonowania szkolnictwa zawodowego w Szwajcarii. Swoje rozważania prowadzą, opierając się na zapisach zawartych w konstytucji (*Die Bundesverfassung*), federalnych i kantonalnych aktach prawnych oraz innych rozporządzeniach. Kształcenie zawodowe w zakresie podstawowym (*Berufliche Grundbildung*) jest przedmiotem analizy autorów w kolejnym (szósty) rozdziale książki. Zostały w nim omówione zadania oraz formy i miejsca realizacji zajęć edukacyjnych. Scharakteryzowano pokrótce system dualny i tryalny. Przypomniano, iż nazwa *Duales System* została po raz pierwszy użyta w niemieckiej ustawie dotyczącej systemu kształcenia i wychowania w 1964 r. System ten sprawdził się i jest dalej stosowany. W Szwajcarii w 1978 r. wprowadzono trzecie miejsce, w którym realizowane są tzw. pozazakładowe zajęcia kursowe (*ueberbetriebliche Kurse*). Stąd też nazwa *Triales System*. W rozdziale tym autorzy omówili również formy kształcenia zawodowego osób ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Rozdział siódmy został poświęcony kształceniu zawodowemu w zakładach rzemieślniczych i przemysłowych. Nosi on tytuł *Betriebliche Ausbildung*. Interesujące są punkty odnoszące się do nauczycieli i metodyki praktycznego nauczania zawodu. Kolejne cztery rozdziały (od ósmego do jedenastego) zawierają szczegółowe informacje dotyczące organizacji szkolnictwa zawodowego, począwszy od zasadniczych szkół zawodowych aż po wyższe szkolnictwo zawodowe. Rozdział dwunasty nosi tytuł *Kosten – Nutzen – Finanzierung (Koszty – korzyści – finansowanie)*. W tej części autorzy dość dużo miejsca poświęcają rozważaniom dotyczącym kosztów i korzyści przygotowania zawodowego uczniów w zakładach pracy. Podnoszą również kwestie fundacji oraz kredytów wspierających kształcenie. Rozdział trzynasty zawiera przede

wszystkim wywody autorów na temat wejście absolwentów szkół zawodowych na rynek pracy. Jest on zatytułowany *Von der Schule ins Erwerbsleben*. Bardzo interesujące treści zawiera kolejny rozdział: *Blick ueber die Grenze (Spojrzenie poza granice)*. Omówione zostały tu zagadnienia kształcenia zawodowego w Szwajcarii w kontekście międzynarodowym. Podniesiona została kwestia polityki edukacyjnej państw narodowych w Unii Europejskiej, a także europejskich ram kwalifikacji i paszportu europejskiego (*Europaeischer Qualifikationsrahmen [EQF] ECVET und europass*). Ostatni rozdział zawiera wskazania literaturowe (*Weiterfuehrende Literatur*) z myślą o samodzielnym zgłębianiu poszczególnych zagadnień przez czytelnika.

Z uwagi na zawarte w powyższej książce informacje powinni się nią zainteresować teoretycy i praktycy kształcenia zawodowego, badacze z obszaru pedagogiki porównawczej, studenci pedagogiki pracy, dyrektorzy szkół zawodowych oraz osoby zajmujące się polityką oświatową.